

SUNUŞ

Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks, sosyal bilimlerin farklı alanlarına ait 21 özgün makale ile 12 cildin 2. sayısını (Yıl 12, Cilt:2, 2020) siz değerli okurları ve bilim dünyası ile paylaşmaktadır. Sosyal bilimlerin Türk dili, edebiyat, eğitim, tarih, coğrafya, din, sosyoloji, iletişim, müzik, güzel sanatlar alanlarına önemli katkılar sağlayacağına inandığımız *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*'ün bu sayısında yer alan çalışmaların içerikleri şöyledir:

Ramiz ASKER'in hazırladığı "Azerbaycan'da Türkolojinin Kısa Tarihi" adlı makalede Azerbaycan'da Türkolojinin teşekkül ve oluşum tarihinden bahsedilmiştir. Ayrıca bu makalede XVII. yüzyıldan başlayarak ülkede yazılan ilk lugat ve gramer kitapları, Rusya'da şarkiyat ilminin kurucusu Mirza Kazım Bey'in faaliyeti, 1926'da Bakü'de düzenlenen I. Türkoloji Kurultayı, bazı bilimsel kurum ve kuruluşlar, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan'ı Tetkik ve Tettebbu Cemiyeti, Azerbaycan Bilimler Akademisi'ne bağlı Dilcilik Enstitüsü, ekol kurmuş ünlü Türkologlar ve eski Türk yazıtları araştırılmıştır.

Hasan ÖZER ve Rövsen MEMMEDOV'un "Azerbaycanlı Şair Refik Zekâ Handan'ın Türkiye Temalı Şiirleri ve Bunların Kelime Kadrosu Üzerine" başlıklı makalesinde 1939 – 1999 yılları arasında yaşamış, şair ve akademisyen olan Refik Zekâ Handan'ın, şiir kitapları arasından Türklük ve Türkiye ile ilgili konularda yazdığı şiirlerden bir seçki yapılmış ve bu şiirlerin üzerinde değerlendirmelerde bulunulmuştur. Refik Zekâ'nın hayatı, eserleri, edebî kişiliği, şiirleri, düşünce hayatı, sanatı, üslubu gibi farklı konular müstakil olarak çalışılmaya elverişli konulardır. Bu çalışmada, şairin üslubunu yansıtmaya bakımından söz konusu meseleler üzerine yazdığı şiirlerinin kelime kadrosu tanıtılacak ve kendi içinde bir sınıflandırmaya tabi tutulacaktır.

"Oğuz Grubu Türk Dillerinde Olumsuzluğun İfadesinde Zamirlerin Rolü" isimli çalışma Şebnem ABBASOVA tarafından kaleme alınmıştır. Oğuz grubu Türk dillerinde olumsuzluk zamirlerine aşağıdakiler dâhil edilir: heç kes, heç kim, heç biri, heç ne, heç hara, heç hansı (Azerbaycan Türkçesi), hiç kim, hiç haçan, hiç haysı (Türkmen Türkçesi), hiç biri/hiç birisi, hiçbişey (Gagavuz Türkçesi), kimsecik/kimseycik (Türkiye Türkçesi, Gagavuz Türkçesi), bişeycik (Gagavuz Türkçesi). Türkmen Türkçesinde xiç zat, xiç bir zat, xiç xili "hiçbir şekilde", xiç kes gibi olumsuzluk zamirleri de kullanılmaktadır. Bu kelimelerin ifade ettiği anlam ve oluşum yolu olumsuzluk zamirlerine yakın olduğundan çalışmada olumsuzluk zamirleri içinde ele alınmıştır.

“Mustafa Zarır’ın ‘Sıyarun Nabı’ Çalışmasının Dil ve Tarz Özellikleri” başlıklı makale, Zemine RUSTEMBEYLİ tarafından yazılmıştır. Mustafa Zarır’ın 14. yüzyıla ait yazılı bir anıt olan "Sıyarun-Nabi"nin yaratılışın arkaik sözlüğünü, dilimizin zenginliğinin bir kanıtı olarak araştırılması büyük önem taşımaktadır. Dilde ortaya çıktığı andan itibaren her kelime veya ifade, belirli bir görevi yerine getirir ve belirli bir süre boyunca işlevini yerine getirerek, halkın milli hafızasında yazılı olarak taşınır, aktarılır. Bu çalışma geçmişe ışık tutmuş, arkaik sözlük kavramının önemini ortaya koymayı hedeflemiştir.

Murat ORHUN tarafından hazırlanan “Uygurca ve Türkçede Gelecek Zaman Kip Özellikleri” başlıklı makalede Uygurcadan Türkçeye bilgisayarlı çeviri uygulaması geliştirmek üzere Uygurca ve Türkçede bulunan gelecek zaman kipleri detaylı örnekler ile analiz edilmiştir. Gelecek zaman kipi, Uygurcada bulunan en karmaşık yapılardan biridir ve Türkçede bulunan benzeri yapılarla tüm ayrıntıları ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada Uygurca gelecek zaman kipinin Türkçeye doğru aktarılması için bazı kurallar tanımlanmıştır.

“Sovyet Ordusunda Kırımli Bir Türk: Ahmethan Sultan” isimli çalışma Kamelya TEKNE tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, sürgün yaşamış bir milletin üyesi olarak savaş döneminde Sovyet ordusunda görev yapmış Kırım Türklerinden biri olan Ahmethan (Amethan) Sultan’ı anlatmak, tanıtmaktır.

“Baba, Oğul ve Zehir: Fatih Sultan Mehmed, Şehzade Mustafa, Cem Sultan ve II. Bayezid’in Ölümünün On beşinci Yüzyıl Zehirleri Işığında Yeniden Değerlendirilmesi” isimli çalışma Zeynep TIRMIKÇIOĞLU tarafından kaleme alınmıştır. Yabancı tarihçilere göre Fatih Sultan Mehmed’in zehirlenerek öldüğüne dair önemli kanıtlar bulunmaktadır. Öte yandan bazı tarihçiler, Sultan’ın gut ve diyabet komplikasyonları nedeniyle öldüğünü düşünmektedir. Fatih Sultan Mehmed’in ölümü bugün hâlâ tartışılan bir konudur. Dahası Sultan’ın oğullarının, Şehzade Mustafa, Cem Sultan ve II. Bayezid’in de ölmeden önce zehirlenme bulguları gösterdikleri bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı Fatih Sultan Mehmed ve oğullarının ölümlerini, 15. yüzyılda kullanılmakta olan zehirler ışığında yeniden değerlendirmektir.

Bekir DİREKÇİ, Serdar AKBULUT ve Bilal ŞİMŞEK tarafından hazırlanan “Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Değerler Eğitimi Tezlerinin İncelenmesi” başlıklı makalede Türkçe eğitiminde değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesini amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında 2020 yılına kadar Türkçe eğitiminde değerler eğitimi

bağlamında yapılan ve Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nde 31.12.2019 tarihine kadar dijital olarak yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir.

Recep ERCAN tarafından kaleme alınan “Lise Öğrencilerinin Beden Memnuniyeti ve Sosyolojik Analizi” başlıklı çalışmada amaç, lise öğrencilerinin beden memnuniyeti düzeylerini bazı fiziksel değişkenler açısından incelemektir. Çalışmada nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda Sivas'ta farklı liselerde öğrenim gören 514 öğrenciye “Kişisel Bilgi Formu” ve “Bedeni Beğenme Ölçeği” uygulanmıştır. Katılımcıların 263 kız, 251 erkektir. Yaş ortalamaları 16.04, standart sapma.99 bulunmuştur. Veriler, SPSS 17.00 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Osman KARA ve Müzeyyen ALTUNBAY tarafından Hazırlanan “İlköğretim Öğrencilerinin Çizgi Film İzleme Durumları Üzerine Bir İnceleme” adlı makalede ilköğretim öğrencilerinin çizgi film izleme durumlarının araştırılması amaçlanmış olup çalışmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Toplam 697 ilköğretim öğrencisinin katıldığı araştırmada; katılımcıların çoğunluğunun iki saat ya da daha kısa bir süre televizyon izlediği, yarış ve savaş temalı çizgi filmlerin öğrenciler tarafından daha çok izlendiği vb. gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

“Kahramanmaraş Şehrinde El-Nakış Uygulamalarından Alman Nakışı Örneği” isimli çalışma Hatice Feriha AKPINARLI ve Nursel BAYKASOĞLU tarafından kaleme alınmıştır. Büyük kitlelere ulaşan birçok nakış tekniğinden 2013-2014 yılları arasında Kahramanmaraş ve ilçelerinde yapılan araştırmalarda “Alman Nakış” tekniğine rastlanmıştır. Kahramanmaraş ilinde yapılan araştırmada kaynak insanlardan alınan bilgilere göre, daha önceki zamanlara dayanan Alman Nakış bugün üretilmemekle birlikte, evlerde Alman Nakış ile işlemeli yastıklar, kıyafetler ve elbiseler bulmak mümkündür. Mevcut makalede, düz bir yüzeye sahip her türlü kumaşa işlemeli bu tekniği ortaya çıkarmak amacıyla nakış örnekleri belirlenmiş ve nakışın canlı hale getirilmesi ve nakışın yolu analiz edilerek teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

“Anadolu Motiflerinin Sürdürülebilir Moda Tasarımı Bağlamında Kullanımı: Kuş Motifi Örneği” adlı makale Gökçe ÖZDEMİR ve Gizem KURTOĞLU tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada sürdürülebilir modaya katkı sağlamak, üretici ve tüketiciler üzerinde farkındalık yaratmak, kültürel değerleri moda ve tekstil dünyasına kazandırmak ve alan yazına katkı sağlayarak araştırmacılara fayda sağlama amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma uygulama temelli tasarım araştırmasıdır. Sonuç olarak, moda ve

tekstilde sürdürülebilirliğin sağlanması için kaybolmaya yüz tutmuş değerler günümüz moda anlayışı içerisinde yeniden yorumlanmıştır.

Çimen BAYBURTLU tarafından kaleme alınan “Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının Modaya Etkisi: Kadın Giysi Örnekleri” isimli makalede moda tarihi açısından savaş öncesi ve sonrası dönemler incelendiğinde savaşların tasarımcılar üzerinde silinmez izler bıraktığı, savaşa bağlı olarak getirilen bazı kısıtlamaların modada önemli yeniliklere yol açtığı durumların anlatılması amaçlanmıştır.

“Avrupa Hunları'ndan Günümüze Ulaşan Kültür Varlıkları” isimli çalışma Hülya KALYONCU tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada, Avrupa Hun Devleti'nin geride bıraktığı kültür mirası yapılan kazı çalışmaları, buluntuları, örnekleri ile irdelenmeye çalışılmıştır. 1934 yılı Segedin-Nagyszéksos buluntuları önemlidir. Bu buluntu, Orta-Asya İran, Kuzey-Kafkasya, Wolfsheim (Rheinhessen) gibi birbirinden son derece uzaklıkta bulunan yerleri birbirine bağlamaktadır. Bu bölgede ve çevresinde ele geçen buluntular, özelde Hun sanatı genelde ise Türk sanatının IV-V. yüzyılda ulaştığı seviyeyi ortaya koymaktadır. Bu kazıdan çıkartılan malzemeler Hun sanatının yanında çevre boyların, devletlerin etki ve izlerinin olduğunu da bize göstermektedir.

Ebru ÇORUH ve İrem KETMEN tarafından kaleme alınan “Ebru Sanatının, Sürrealist Akımın Etkisiyle, Hali Numuneleri Üzerine Uygulanması” adlı makalede kâğıt süsleme sanatı olarak bilinen ebru, kitle veya benzeri maddelerle yoğunluğu arttırılan su üzerine serpilen boyaların şekillenmesi ile oluşturulan, desenlerin kâğıda aktarılması ile sonuçlanan bir sanat ele alınmıştır. Çalışmada sanat-tekstil bütünlüğünü sanatın uygulama, etken, araştırma yöntemleri ile nasıl buluştuğu vurgulanmıştır. Bu çalışmada, kâğıt üzerine uygulanan Ebru Sanatının ve Sürrealizm akımının bir araya getirilmesi ve dokuma halılar üzerine Ebru Sanatının uygulaması olup, hammadde olarak akrilikten üretilmiş ham dokunmuş halı numuneleri kullanılmıştır. Uygulama 8 adet halı numunesi üzerine yapılmıştır. Ebru sanatı kullanarak sürrealizm sanat akımı etkisiyle tasarımlar yapılmıştır.

“Yunanistan'da Azınlıkların Korunmasına İlişkin 10 Ağustos 1920 Tarihli Sevres Antlaşmasının Hukuki Geçerliliği” isimli çalışma Mehmet Şükrü GÜZEL tarafından kaleme alınmıştır. 10 Ağustos 1920'de Sevr' de imzalanan Yunanistan ve İtilaf Devletleri arasındaki Azınlıkların Korunmasına İlişkin Antlaşma'nın bugün için hukuken geçerliliği, Yunan Vatandaşlık Kanununun eski 19. maddesinin geçerliliğinin esas noktasıdır. Yunanistan'ın eski 19. maddenin yasallığı ile ilgili iddiasının kökeni Birleşmiş

Milletler Genel Sekreterinin 1950 yılında hazırlamış olduğu “Azınlıklara İlişkin Teşebbüslerin Yasal Geçerliliğinin İncelenmesi” başlıklı raporuna dayanmaktadır. Bu raporda sadece Milletler Cemiyeti Azınlıkların Korunması Rejiminin değil, aynı zamanda Yunanistan'daki Azınlıkların Korunmasına İlişkin 10 Ağustos 1920 tarihli Antlaşma'nın da sona erdiği iddia edilmiştir.

Uğur Berk KALELİOĞLU tarafından hazırlanan “Alman Sosyolojisi’nden Bir İsim: Heinrich Popitz Üzerine Biyografik Bir Araştırma” isimli makalede II. Dünya Savaşı sonrası Alman Sosyolojisi’nin önemli simalarından olan Heinrich Popitz incelenmiştir. Bu çalışmada, Heinrich Popitz’in giriş niteliğinde biyografik bir tetkiki sonucu kişisel hayatı, ailesi, çalışma hayatı, eserleri, temel sosyolojik görüşü incelenmiş olup, külliyyatının ve hakkında yazılan eserlerin tespiti ile toplanan bir bibliyografi ele alınmıştır.

“Pişmanlık Duygusunun Beden Diliyle İfadesinin Divan Şiirindeki Görünümü” isimli makale Osman KUFACI tarafından kaleme alınmıştır. Bu makalede, nedâmet, peşimân, nedem kelimeleri ekseninde pek çok divan taranmış ve pişmanlığın beden dili ile yansıtıldığı şiirler tasnif edilmiştir. Tasnif sonucunda elde edilen beden dili ifadeleri başlıklar hâlinde irdelenmiştir. Bu çalışma ile divan şiirinde daha sonra yapılacak beden dili çalışmalarına veri hazırlanmak ve Osmanlı Devleti döneminde pişmanlık ile ilgili beden dili ifadelerinin neler olduğu tespit edilmek istenmiştir.

İsmail BARIŞ ve Rıdvan KARACAN tarafından kaleme alınan “Yeşil Büyümenin Sağlık Harcamaları Üzerindeki Etkisi (Türkiye Örneği)” isimli makalede Yeşil büyümenin artan sağlık sorunlarını azaltabileceği, böylece sağlık harcamalarının azalacağı gerçeğinden hareketle; Türkiye Ekonomisi için "Yeşil Büyüme" ve "Sağlık Harcamaları" arasındaki ilişki test edilmek istenmiştir. Çalışma, 2000-2016 dönemini kapsamaktadır. Johansen Eşbütünleşme ve SPSS Doğrusal Regresyon Tekniği kullanılarak yapılan ampirik analizler sonucu, uzun dönemde yeşil büyüme ve sağlık harcamaları arasında negatif ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Arzu BOZDAĞ TULUM ve Yaşar KAYA tarafından hazırlanan “Dijital Yerlilerin Sanal Ağlarda Sosyalleşme Ve Yalnızlaşma Tutumları” adlı çalışmada sanal sosyal ağların dijital yerlilerin cinsiyet özellikleri bağlamında sosyalleşme ve yalnızlaşma tutumlarında nasıl bir etkiye sahip olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Çalışmaya 2000 sonrası doğumlu lise ve ortaokul öğrencilerinden toplam 500 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin %47,9’u kadınlardan oluşurken, %52,1’i erkeklerden oluşmaktadır. Bu çalışmada nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemi uygulanmıştır. Nicel yöntem olarak 500 kişiye anket uygulanırken, nitel yöntem olarak 15 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Ankette sosyo-demografik bilgi formu ve SOYÖ ölçeği kullanılmıştır. Anket toplam

38 sorudan oluşmaktadır. Mülakatta ise anket soruları belirtilmeksizin ucu açık bir şekilde sorulmuş ve kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Anket verilerinin analizi SPSS 25 kullanılarak değerlendirilmiş ve yapılan mülakatlar ile elde edilen veriler deşifre edilerek birlikte yorumlanmıştır.

“Türk Kültüründeki Kadın ve Erkek Temsillerinde Barış Manço İmzası” adlı makale Senem GÜRKAN tarafından kaleme alınmıştır. Bu niteliksel çalışma, Barış Manço’nun eserlerinin maddi ve manevi kültür aktarımını toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Sanatçıya ait ölçüt örneklemeyle belirlenen 91 adet şarkı sözü, desen ve araştırma yöntemi olarak belirlenen içerik analizine tabi tutulmuştur. İnceleme kadınsılık ve erkeksilik özellikleri, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin temalar ve cinsiyetçi dil kullanımı ulamları etrafında gerçekleşmiştir. Yapılan inceleme sonucunda Manço’nun eserlerinin kültür aktarımı üzerinden toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilmesinde ve devam ettirilmesinde etkin bir rol oynamadığı, aksine toplumun her kesimindeki eşitsizliğin yanlışlığının bu sözler aracılığıyla gelecek nesillere aktarıldığı saptanmıştır.

Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks’ün bir sonraki sayısı 15 Aralık 2020 tarihinde yayımlanacaktır. Dergimizin bugünlere gelmesinde emeği geçen yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza en derin saygı ve teşekkürlerimizle...

15 Ağustos 2020

Prof. Dr. Necati DEMİR

Editor in Chief